

ARTSKYDDSDUTREDNING FÖR FÅGLAR,

ÖSTRA NACKA STRAND, DETALJPLAN 6

Utredning av påverkan på fågelarter och behov av skyddsåtgärder med avseende på artskyddsförordningens bestämmelser

20 juni 2024
Slutversion

**EKOLOGI
GRUPPEN**

Beställning: Genova
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 20 juni 2024
Uppdragsansvarig: Fingal Gyllang
Medverkande: Ebba Melin
Intern granskning av rapport: Malin Löfgren 2024-05-02
Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 10791
Bild på framsidan visar en björkrast. Foto: Malin Löfgren.

**EKOLOGI
GRUPPEN**

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund och syfte	4
Avgränsningar	5
Planerad bebyggelse	6
Geografi	6
Kunskapsunderlag	7
Process vid artskyddsutredningar	8
Lagstiftning för fåglar	9
Miljöbalken	9
Artskyddsförordningen	9
Fåglar inom utredningsområdet	11
Naturvårdsrelevanta fågelarter	11
Icke naturvårdsrelevanta fågelarter	15
Påverkan	15
Detaljplanens påverkan på naturmiljön	15
Detaljplanens påverkan på fåglar	18
Skyddsåtgärder	21
Åtgärder för att undvika att döda fåglar och skada ägg och bon	21
Åtgärder för att uppfylla krav avseende störning av fåglar	21
Detaljerad utredning av naturvårdsrelevanta fågelarter	22
Referenser	30
Bilaga 1. Icke naturvårdsrelevanta fågelarter	31

Sammanfattning

Om de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som föreslås i denna artskyddsutredning genomförs är det Ekologigruppens bedömning att risken är liten för att detaljplanerna ska strida mot bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Bakgrund

Ekologigruppen har på uppdrag av Genova tagit fram denna artskyddsutredning för fåglar i detaljplaneområde Östra Nacka strand, detaljplan 6. Artskyddsutredningen är baserad på den fågelinventering som Ekologigruppen genomförde i området 2023 (Ekologigruppen 2023). Sökning efter noterade fågelarter i området har även gjorts i databasen Artportalen (sökperiod 2000–2024). Artskyddsutredningen omfattar sammanlagt 36 fågelarter. Av dessa arter är tio naturvårdsrelevanta och 26 vanligt förekommande arter. Med naturvårdsrelevanta arter menas arter som är, eller nyligen har varit, rödlistade, är markerade med B i artskyddsförordningens bilaga 1 eller har en liten lokal population. Ekologigruppen bedömer att fågelarter som klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Av de tio naturvårdsrelevanta arter som noterades i området är sju rödlistade (björktrast, fiskmå, gråkråka, gråtrut, grönfink, grönsångare, skrattmå), och tre lokalt ovanliga eller har en negativ populationstrend (gröngöling, skogsduva och gråsparv). För fem av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har fortplantningsområden/revir inom planområdet/inventeringsområdet.

Mål och syfte

Målet med utredningen är att beskriva och bedöma detaljplanens påverkan på fåglar och i förekommande fall ge generella förslag på skyddsåtgärder för att förhindra negativ påverkan på arternas populationer. Målet är vidare är uppfylla kunskapskravet i miljöbalken genom att visa hur skyddade arter fåglar beaktas vid genomförande av detaljplanen.

Syftet med utredningen är att undvika populationspåverkande störning på fågelarter och att planen därmed inte ska strida mot artskyddsförordningen.

Lagstiftning

Alla vilt förekommande fågelarter i Sverige är fridlysta enligt artskyddsförordningens §4. Det innebär att det är förbjudet att avsiktligt döda vilda fåglar eller förstöra deras bon, ägg eller ungar. Det är vidare förbjudet att skada eller avsiktligt störa fåglar så att risk finns för att en arts population inte kan upprätthållas på en tillfredställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredsställande nivå förhindras (Artskyddsförordningen 2007:845).

Påverkan

Genomförda inventeringar och insamlade data visar att det finns fem naturvårdsrelevanta fågelarter som häckar eller troligen häckar inom utredningsområdet. Populationen av dessa arter, björktrast (NT), gråkråka (NT), gråsparv (LC), grönfink (EN), gröngöling (LC), riskerar att påverkas av detaljplanen om inte skyddsåtgärder genomförs.

Förslag till skyddsåtgärder

Förslag på åtgärder som bedöms som nödvändiga i syfte att minimera risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen sammanfattas enligt följande:

- Under förutsättning att avverkning av träd och initiala markarbeten genomförs utanför häckningstid är bedömningen att förbud enligt artskyddsförordningen inte utlöses vad gäller förbuden mot att avsiktligt döda och skada fåglar, samt att avsiktligt förstöra fåglars bon eller ägg. Dessa åtgärder gäller för samtliga inom området häckande fågelarter. Häckningstiden för de fågelarter som förekommer i och i närheten av detaljplaneområdet infaller mellan 1 mars och 15 augusti.
- Sätt upp ett byggstaket mot den kvarvarande naturmarken i norr och öster. Utanför detta byggstaket får ingen byggpåverkan ske i form av byggvägar, etablering, förvaring av maskiner, baracker med mera. Detta i syfte att skydda träd och rotsystem.

Under förutsättning att detaljplaneområdets naturmiljöer bevaras och inte påverkas är bedömningen att detaljplanen inte medför någon påverkan på möjligheten för de häckande naturvårdsrelevanta arterna att bibehålla populationerna på tillfredsställande nivåer. Utöver att undvika avverkning och markarbeten under häckningstid rekommenderar vi att åtgärder genomförs som en form av försiktighet i syfte att gynna områdets fågelarter. Förslag på åtgärder listas nedan.

- Bevara i möjligaste mån mogna träd, brynmiljöer, buskar och öppna gräsytor
- Ersätt nedtagna träd och buskar med nyplanterade träd av bärande trädarter så som exempelvis oxel, rönn, hagtorn eller nypon
- Bevara, återskapa och genomför skötsel av öppna gräsytor
- Spara liggande och ståendedöd ved så länge de inte utgör riskträd
- Sätt upp fågelholkar

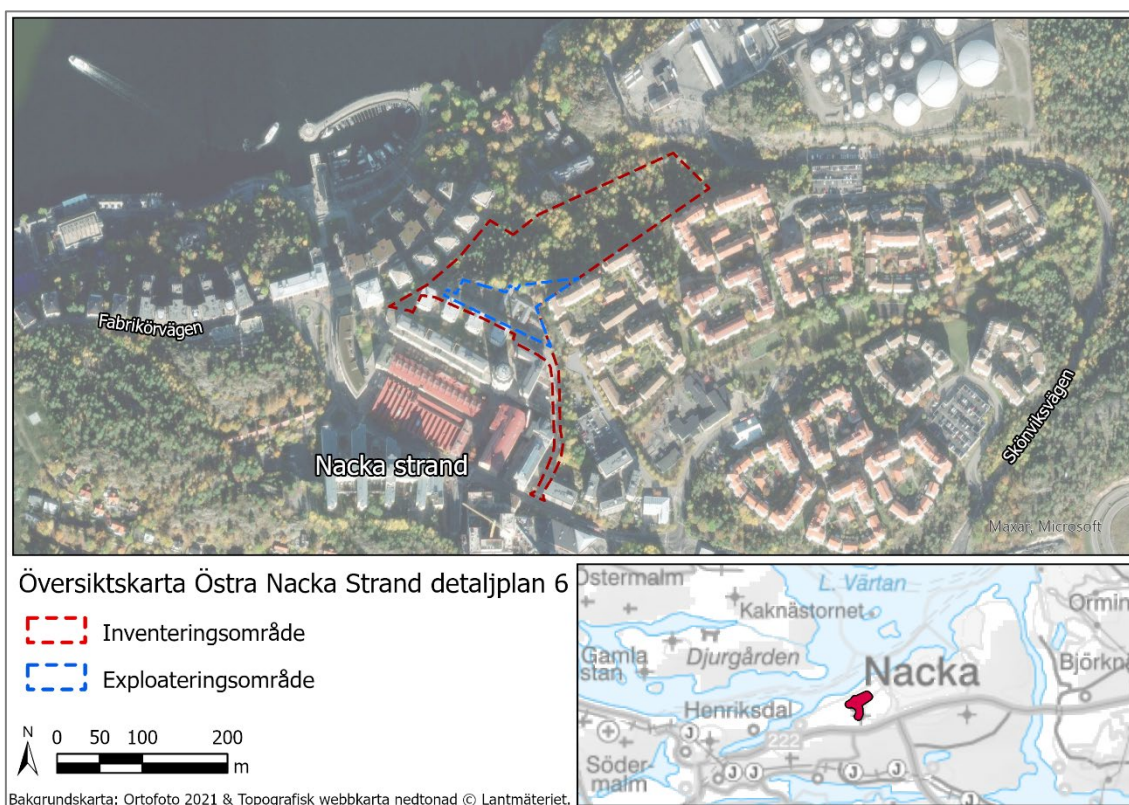
Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Genova tagit fram denna artskyddsutredning för fåglar i detaljplaneområdet Östra Nacka strand, detaljplan 6. Detaljplaneområdet omfattar cirka två hektar och ligger i Nacka kommun. Läge och avgränsning framgår av figur 1.

Artskyddsutredningen är baserad på den fågelinventering som Ekologigruppen genomförde i detaljplaneområdet 2023 (Ekologigruppen 2023). Sökning efter noterade fågelarter i området har även gjorts i databasen Artportalen (Sökning 2000-2024).

Målet med utredningen är att beskriva och bedöma detaljplanens påverkan på fåglar och i förekommande fall ge generella förslag på skyddsåtgärder för att förhindra negativ påverkan på arternas population. Målet är vidare är uppfylla kunskapskravet i miljöbalken genom att visa hur skyddade arter fåglar beaktas vid genomförande av detaljplanen.

Syftet med utredningen är att undvika populationspåverkande störning på fågelarter och att planen därmed inte ska strida mot artskyddsförordningen.

Figur 1. Översiktsskarta över detaljplaneområdet och exploateringsområdet

Avgränsningar

Arter som omfattas

Utredningen avser påverkan på samtliga fågelarter som finns noterade inom utredningsområdet (Ekologigruppen 2023, samt Artportalen 2000-2024). Utredningsområdet omfattar detaljplaneområdet samt en buffertzona på 25 meter.

De fågelarter vars population bedöms kunna påverkas negativt av detaljplanen, så kallade naturvårdsrelevanta arter (se faktaruta sidan 5) har omfattats av särskilt noggranna utredningar.

Naturvårdsrelevanta fågelarter innefattar nedanstående kategorier:

Rödlistade arter

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020. Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Nyligen rödlistade arter

Innefattar arter som nyligen varit rödlistade men som nu stabiliserats på en lägre nivå.

Fågelarter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen

Innefattar vissa av de arter som omfattas av fågeldirektivets bilaga 1. För dessa arter ska respektive medlemsstat upprätta skyddade livsmiljöer.

Fågelarter med liten lokal population

Här innefattas arter som lokalt har en liten population men som inte är rödlistade då de är förhållandevis vanliga i ett nationellt perspektiv.

Fågelarter som uppvisar en negativ trend

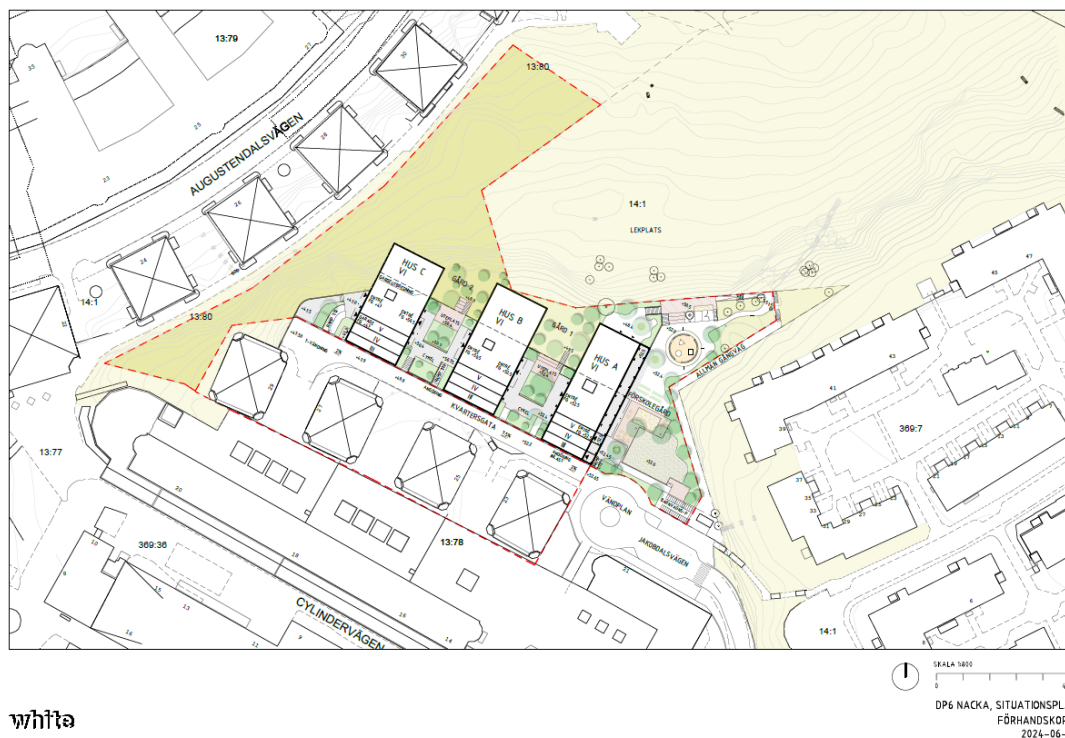
Innefattar arter med tydligt negativ trend som är statistiskt säkerställd under en flerårig period, men som inte fångats upp i någon rödlisteklassning.

Föreslagna skyddsåtgärder

I utredningen föreslås skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för att förhindra att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Åtgärderna föreslås på ett generellt plan. Detaljerade anvisningar för åtgärder ingår inte. I möjligaste mån föreslås lokalisering av åtgärderna inom detaljplaneområdet eller inom intilliggande område. Detaljutformning, projektering och exakt lokalisering av skyddsåtgärderna måste ske i det fortsatta planarbetet. Det är önskvärt att skyddsåtgärderna i så stor utsträckning som möjligt framgår av samrådshandlingarna.

Planerad bebyggelse

Detaljplanen innebär uppförande av tre huskroppar i den södra delen av detaljplaneområdet benämnt Exploateringsområdet i kartan på sidan 5 (Figur 1). De två huskropparna som ligger i den sydöstra delen av exploateringsområdet är till stor del placerade på redan hårdgjord mark (hus 1 och 2, Figur 2). Den södra delen av huskroppen i väster är placerad på redan hårdgjord mark medan den norra delen av huset ligger i en brant som utgörs av öppna hållmarker och gles tallskog (hus 3, Figur 2). Därutöver planeras det för en naturlekplats (Figur 2) i området mellan objekt 3 och 4 (påtagligt respektive högt naturvärde i naturvärdesinventeringen från 2023, ProNatura 2023), samt anläggande av en trappa från en förskolegård som leder till denna lekplats. Trappan löper ner till lekplatsen i den östra delen av området vid förskolegården, Figur 2.

Figur 2. Detaljplanens fotavtryck utarbetat av White arkitekter och mottagen 2024-06-14 från Genova. Husen är markerade 1-3, från öster till väster. Den röda streckade linjen redovisar förslag på avgränsning för ny kvartersmark.

Geografi

Föreliggande artskyddsutredning omfattar den föreslagna exploaterings påverkan på fåglar utifrån exploaterings omfattning och förläggning i enlighet med detaljplanens fotavtryck (Figur 2). En artskyddsutredning är direkt kopplad till det detaljplaneförslag som legat till grund för utredningen. Om detaljplaneförslaget förändras finns risk för att också påverkan på skyddade arter förändras. Således kan artskyddsutredningen behöva uppdateras om den

geografiska utbredningen av detaljplanen, eller föreslagen placering av byggnader, infrastruktur etcetera ändras.

Kunskapsunderlag

Kunskapsunderlag som inhämtats för denna artskyddsutredning utgörs av den fågelinventering som Ekologigruppen genomförde i detaljplaneområdet 2023 (Ekologigruppen 2023). Fågelinventeringen genomfördes i enlighet med metod Fåglar, förenklad revirkartering (Naturvårdsverket 2010) kompletterad med undersökningstyp atlasinventering (Bengtsson, K. & Green, M. 2013) enligt metodik från svensk fågelatlas (BirdLife 2012). Som kunskapsunderlag har även använts observationer som rapporterats till Artportalen under perioden 2000–2024. Vidare har information om områdets naturvärden inhämtats från en naturvärdesinventering som togs fram under september 2023 (Pro Natura 2023).

Osäkerheter kopplade till kunskapsunderlaget

För att genomföra en revirkartering, som med rimlig säkerhet visar hur många revir av varje fågelart som finns inom ett inventeringsområde, rekommenderar Naturvårdsverket åtta till tolv besök under samma år (Naturvårdsverket 2012). Naturvårdsverket bedömer dock att det är möjligt att med kvalitet genomföra en inventering med färre besök men det medför en större osäkerhet och risken finns att arter missas (Naturvårdsverket 2010).

I detta fall har fåglar inventerats vid sammanlagt åtta tillfällen under häckningssäsong 2023 varför säkerheten bedöms vara tillräckligt god att de kvalitetskrav som ställs uppfylls.

När det gäller revirkartering av fåglar finns det generellt en viss grad av osäkerhet, särskilt vad gäller geografisk avgränsning av fortplantningsområden/revir. Ju färre observationer som revirkarteringen bygger på desto större osäkerhet finns vad gäller den geografiska avgränsningen.

Det finns även en viss risk att arter med stora revir och arter som byter boplats mellan åren missas vid en inventering ett enskilt år, trots att inventeringsområdet ingår i reviret.

Process vid artskyddsutredningar

Ekologigruppens bedömning av de krav som ställs på processen för artskyddsutredningar är att den behöver innehålla nedanstående moment:

Säkerställa ett noggrant underlagsmaterial

Kraven på ett heltäckande kunskapsunderlag har höjts i och med de senaste domarna i Miljööverdomstolen (MÖD) vilka nästan alltid ställer krav på att inventering av fåglar ska genomföras. Domar de senaste åren indikerar att i artrik skog, i syd- och mellansverige, kan 10-12 inventeringstillfällen behöva genomföras. I vissa fall kan dock en inventering med färre besök ge tillräckligt hög kvalitet även om det medför en större osäkerhet.

Inrikta arbetet på att undvika dispens

För de flesta projekt som påverkar fåglar är det inte möjligt att få dispens från artskyddsförordningens bestämmelser. För att dispens ska kunna medges måste projektet vara av "allt överskuggande allmänintresse". Detta innebär att man måste planera projektet/planen så att dispenskraven inte utlöses.

Bedöm påverkan på områdets fåglar

Det är förbjudet att medvetet döda eller skada alla vilda fåglar. För skyddade arter ska en påverkansbedömning göras. Bedömningen måste gälla både byggtid och drifttid. Det är förbjudet att störskyddade fågelarter så att det finns risk att populationen av arten inte kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå.

Genomför skyddsåtgärder

Skyddsåtgärder krävs för att inte avsiktligt döda fågelindivider eller förstöra deras ägg eller bon. Det innebär exempelvis att avverkningar inte får genomföras under fåglarnas häckningstid. Åtgärder krävs vidare om ingrepp i en fågelarts livsmiljö riskerar att medföra en sådan störning att tillfredsställande population av en fågelart inte kan upprätthållas. Detta gäller i huvudsak för sällsynta arter eller arter som har minskande populationer.

Skyddsåtgärder ska generellt vara på plats och fungerande innan projektets genomförande.

Samråd med länsstyrelsen

Enligt Miljöbalken bör ett 12:6 samråd med länsstyrelsen hållas i de fall verksamheten riskerar att ett förbud enligt artskyddsförordningen utlöses. Vid planprocesser kan synpunkter istället erhållas i samband med samråd i planprocessen. Verksamhetsutövaren är alltid ansvarig för att artskyddsförordningen följs.

Lagstiftning för fåglar

Under nedanstående rubriker redogörs för den lagstiftning som direkt, eller indirekt har bärighet på fåglar.

Miljöbalken

Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl (Sveriges riksdag 2022a).

Miljöbalkens hänsynsparagraf

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldig att skaffa sådan kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (Sveriges riksdag 2022b).

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §. Artskyddsförordningen är att se som en precisering av miljöbalkens hänsynsparagraf.

Artskyddsförordningen 4 § från och med oktober 2022

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att:
  - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
  - b) återupprätta populationen till denna nivå

Förbuden gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Naturvårdsverket anser att befintlig praxis gällande begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverkets tolkning) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning i de fall störningen riskerar att förhindra att artens populationsnivå fortsatt kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Ekologigruppen bedömer att fågelarter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter (eller arter som nyligen varit rödlistade)
- arter markerade med B i artskyddsförordningen
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population

Se även faktaruta sidan 5.

Förbud mot att döda fåglar och att förstöra ägg och bon

Enligt Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt döda alla vilt förekommande fågelarter samt att förstöra deras ägg och bon (se faktaruta sidan 9).

Förbud mot populationspåverkande störning

Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar om inte störningen saknar betydelse för att upprätthålla populationen av arten på en tillfredställande nivå eller att återupprätta populationen till en tillfredställande nivå (se faktaruta sidan 9). Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i många fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på, eller i anslutning till, det aktuella detaljplaneområdet. Vid bedömningarna av påverkan på fågelarter som görs i denna artskyddsutredning har vi värderat den påverkan som uppstår genom att bebyggelsen i detaljplaneområdet förändrar områdets natur så att den långsiktigt inte längre ger samma förutsättningar för fåglarnas födosök och häckning som innan exploateringen.

Fåglar inom utredningsområdet

I samband med fågelinventeringen 2023 (Ekologgruppen 2023) noterades 36 fågelarter. Av dessa arter är tio naturvårdsrelevanta och 26 mer vanligt förekommande. De naturvårdsrelevanta arterna redovisas i Tabell 1, de icke naturvårdsrelevanta arterna redovisas i Bilaga 1. Ytterligare 14 naturvårdsrelevanta fågelarter finns noterade från det inventerade området enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2000–2024).

Naturvårdsrelevanta fågelarter

Begreppet naturvårdsrelevanta arter omfattar sådana arter som är, eller nyligen har varit rödlistade, arter som är markerade med B i artskyddsförordningens bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend eller arter som är lokalt sällsynta och har en liten population (se faktaruta sidan 5). Ekologigruppen bedömer att fågelarter som klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå (se faktaruta sidan 9).

Av de tio naturvårdsrelevanta arter som noterades i samband med fågelinventeringen är sju arter (björktrast, fiskmå, gråkråka, gråtrut, grönfink, grönsångare och skratmå) rödlistade, och tre arter (gröngöling, skogsduva och gråsparv) lokalt ovanliga eller har en negativ populationstrend. För fem av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har fortplantningsområden/revir inom utredningsområdet.

För de naturvårdsrelevanta arter som bedömdes häcka (ha fortplantningsområden/revir) inom utredningsområdet har en noggrann bedömning gjorts av vilka behov som finns av att vidta åtgärder för att arterna inte ska påverkas negativt.

Att en fågelart häckar inom området behöver inte betyda att själva boet är beläget inom utredningsområdet. För arter med stora revir kan utredningsområdet vara en viktig del av artens revir även om själva boplatsen ligger utanför.

Tabell 1. Tabellen redovisar de naturvårdsrelevanta fågelarter som påträffats i utredningsområdet. ASF=Artskyddsförordningen. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU= sårbar, EN=starkt hotad, LC=livskraftig.

Art	RK	Förekomst/ Häckningsstatus	Datum
Björkrast	NT	Två par permanent revir-trolig häckning	21/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5
Fiskmåsa	NT	Förbiflygande, födosökande- ej häckning	13/4, 19/4, 7/5, 18/5
Gråkråka	NT	Ett par permanent revir-trolig häckning	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Gråsparv	LC, negativ trend	Tre par permanent revir-trolig häckning	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Gråtrut	VU	1 par bobygge-trolig häckning utanför DP	12/3, 30/3, 7/5
Grönfink	EN	Två par permanent revir-trolig häckning	12/3, 21/3, 30/3, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Gröngöling	LC, liten lokal population	Ett par permanent revir-trolig häckning	12/3, 21/3, 13/4, 19/4
Grönsångare	NT	Spel/sång-möjlig häckning	7/5
Skrattmåsa	NT	Förbiflygande- ej häckning	7/5, 18/5
Skogsduva	LC, liten lokal population	Spel/sång-möjlig häckning	13/4, 7/5

Kartan nedan (Figur 3 och 4) visar var de naturvårdsrelevanta arterna observerades under fågelinventeringen 2023. Observera att i de fall placeringen av själva boplatsen inte har kunnat fastställas så innebär inte platsen för observationen nödvändigtvis att boet är placerat alldeles invid denna plats.

Artobservation, siffror anger tillfälle

- Skogsduva (LC, liten lokal population)
- Gröngöling (LC, liten lokal population)
- Björktrast (NT)
- Fiskmåås (NT)

Troligt revir

- Björktrast
- Gröngöling

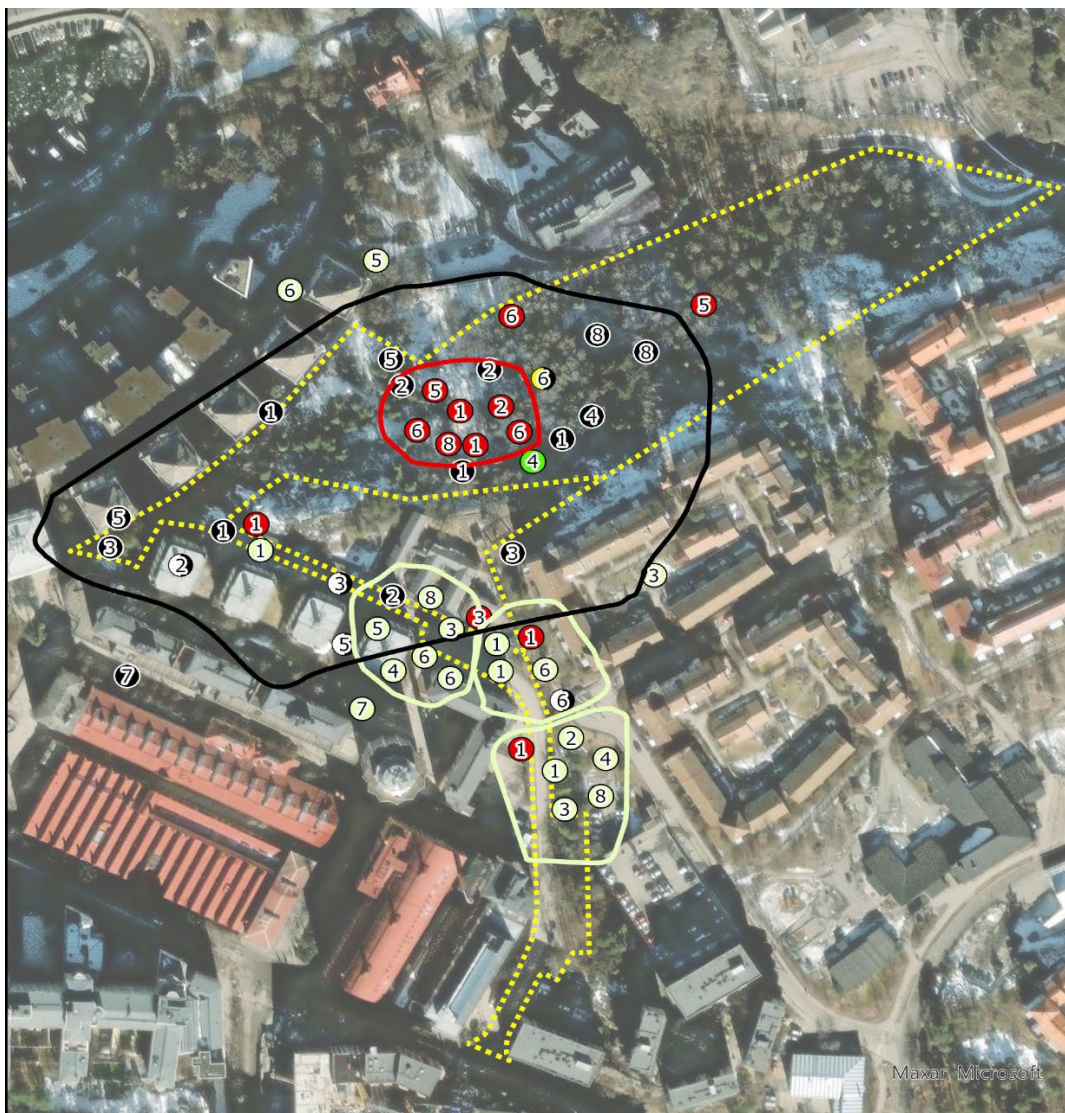
○ Östra Nacka Strand detaljplan 6

0 25 50 100
m

Ekologigruppen 2023-08-22.
Bakgrundskarta. World Imagery © Esri.

Något

Figur 3. Observationer och revir för björktrast^{NT}, fiskmåås^{NT} och skogsduva^{LC} och gröngöling^{LC}. På kartan markeras observationerna som punkter nummerade efter vid vilket fältbesök under fågelinventeringen 2023 som observationen gjordes. Revirgränserna markeras med ovalt formade linjer. Något revir för skogsduva har inte markerats i kartan eftersom inventeringsområdet bedöms utgöra en del av ett större revir som sträcker sig utanför kartan. Fynden av fiskmåås rör förbiflygande individer. Utredningsområdet utgör inte en häckningsmiljö för arten.

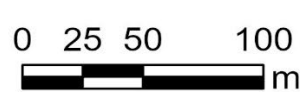
Artobservation, siffror anger tillfälle

- Gråkråka (NT)
- Gråsparv (LC, negativ trend)
- Gråtrut (VU)
- Grönfink (EN)
- Grönsångare (NT)
- Sparvhök (LC)

Troligt revir

- Gråsparv
- Gråkråka
- Grönfink

○ Östra Nacka Strand detaljplan 6

Ekologigruppen 2023-08-22.
Bakgrundskarta. World Imagery © Esri.

Figur 4. Observationer och revir för gråkråka^{NT}, gråtrut^{VU}, gråsparv^{LC} och grönfink^{EN}, grönsångare^{NT}, sparvhök^{LC}. På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter vid vilket fältbesök under fågelinventeringen 2023 som observationen gjordes. Revirgränserna markeras med ovalt formade linjer. Något revir för skogsduva har inte markerats i kartan eftersom inventeringsområdet bedöms utgöra en del av ett större revir som sträcker sig utanför kartan. Flera fynd av gråtrut rör förbiflygande individer. Utredningsområdet utgör inte en häckningsmiljö för arten. Grönsångare hördes endast vid ett tillfälle och bedömdes inte häcka i området.

Icke naturvårdsrelevanta fågelarter

I Bilaga 1 redovisas de icke naturvårdsrelevanta arter som noterats i utredningsområdet (Ekologigruppen 2023, Artportalen sökperiod 2000-2024). För dessa arter bedöms att detaljplanen inte riskerar att förhindra möjligheten att upprätthålla populationen på en tillfredställande nivå. Arterna utreds därför inte närmare i denna artskyddsutredning.

Påverkan

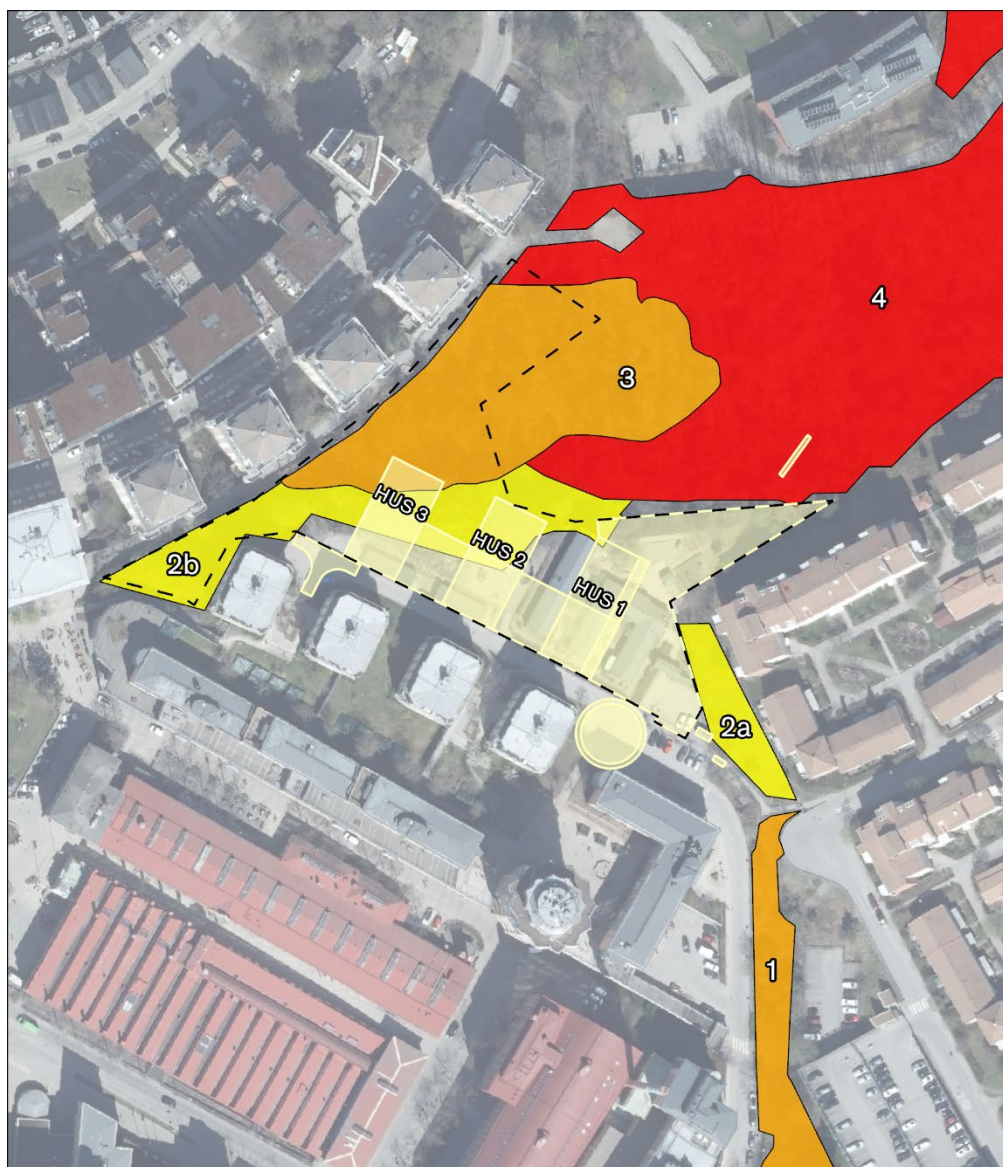
Under följande rubriker görs en bedömning av den påverkan på fåglar som detaljplanen kan komma att innebära. Därefter görs en beskrivning av ett antal osäkerhetsfaktorer vid bedömning av påverkan.

Detaljplanens påverkan på naturmiljön

Ett områdes naturvärden har generellt stor betydelse för huruvida olika fågelarter kan utnyttja det som livsmiljö. Områden med höga naturvärden har oftast störst möjlighet att hysa täta populationer av arter med stora krav på sin livsmiljö. Inom detaljplaneområdet planeras för bostadsbebyggelse samt anläggande av nya hårdgjorda ytor. Byggnadernas och vägarnas lägen framgår av plankartan, detaljplanens fotavtryck (Figur 2).

De södra delarna av detaljplaneområdet, där bebyggelsen i form av tre huskroppar är planerad, utgörs till stor del av redan exploaterad mark i form av hus, parkeringsplatser och vägar (Figur 2). De två huskropparna i sydöst (hus 1 och 2) kommer framförallt ianspråkta redan hårdgjorda ytor, medan huskroppen i väster (hus 3) till hälften ianspråkta naturmark i form av öppna berghällar. Till stora delar kommer naturmarken i detaljplaneområdet och i utredningsområdet att bevaras (Figur 5).

Den planerade bebyggelsen kommer att påverka objekt 2b som i naturvärdesinventeringen från 2023 bedömdes ha visst naturvärde, naturvärdesklass 4, och en liten del av objekt 3, som bedömdes påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3 (Pro Natura 2023). Naturvärdena i objekt 2b är främst kopplade till öppna solexponerade hållmarker med lågt växande träd som asp, rönn och tall, samt tunna jordar med ett örtrikt markskikt. I objekt 3 bedömdes naturvärdena vara knutna till olikåldrig tallskog med inslag av äldre träd, lövträd, stenhällar och död ved (Pro Natura 2023). Därutöver planeras det för en naturlekplats i området mellan objekt 3 och 4 (påtagligt och högt naturvärde), samt anläggande av en trappa från en förskolegård i östra delen av området som leder till denna lekplats.

Planområde

Planerad bebyggelse

— — Förslag ny

— — fastighetsgräns

Naturvärdesklass

Klass 2 - Högt naturvärde

Klass 3 - Påtagligt naturvärde

Klass 4 - Visst naturvärde

0 25 50 m N

EKOLOGIGRUPPEN

Bakgrundskarta: Ortofoto © Esri.
Kartan framställd: 2024-05-28.

Figur 5. Kartan redovisar den planerade bebyggelsen och resultatet från naturvärdesinventeringen (ProNatura 2023). Hus nummer 3, som ligger i väster, tar mark som bedömdes hysa visst naturvärde i anspråk och en liten del med påtagligt naturvärde. Hus 2, i mitten av de tre huskropparna, tar lite naturmark med visst naturvärde i anspråk, medan hus 1, i öster, endast tar redan hårdgjord yta i anspråk. Naturlekplatsen planeras att anläggas i området mellan objekt 3 och 4, och trappan ner till denna planeras att anläggas i den östra delen av detaljplaneområdet (markerat med streck i kartan). Den runda ytan söder om Hus 1 är en planerad vändplan.

Artskyddsutredning för fåglar,
Östra Nacka strand, Detaljplan 6
Slutversion
20 juni 2024

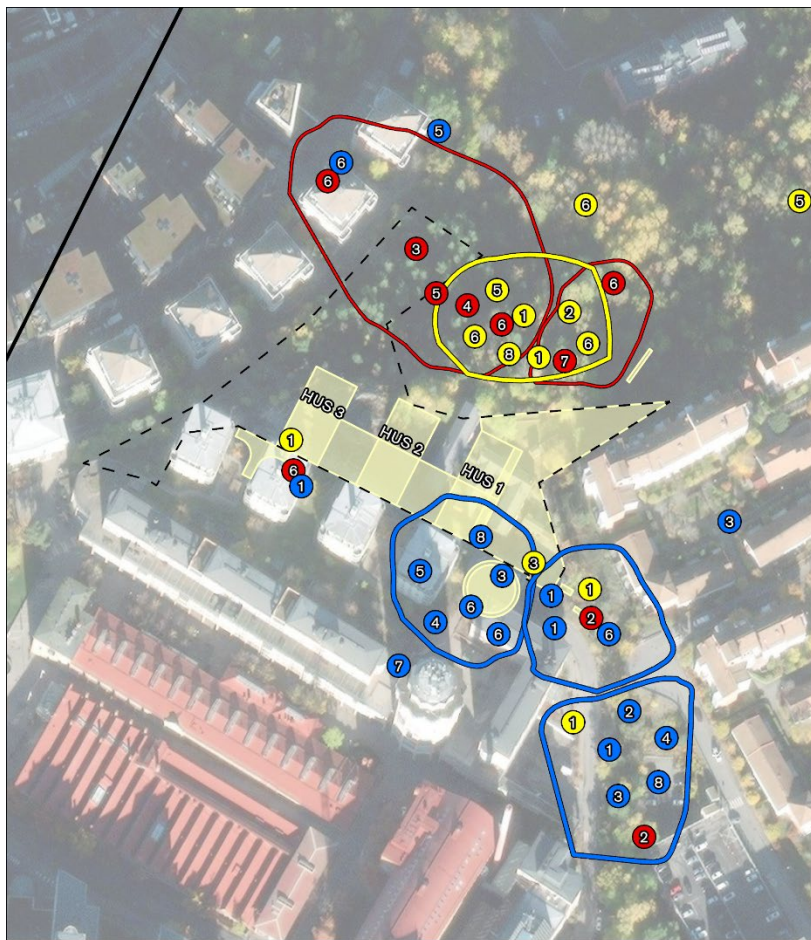
Detaljplanens påverkan på fåglar

Nedan görs först en bedömning av den påverkan på fågelarter som den planerade bebyggelsen inom detaljplaneområdet bedöms innebära. Därefter följer förslag på skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för att detaljplanen inte ska komma i konflikt med artskyddsförordningen.

När det gäller de tio naturvårdsrelevanta arterna: björktrast, fiskmå, gråkråka, gråsparv, gråtrut, grönfink, gröngöling, grönsångare, skogsduva och skrattnås, är det Ekologigruppens bedömning att dessa arter generellt omfattas av förbudet mot att störa fåglar så att det finns en risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå (Tabell 3). För dessa arter har därför en noggrann utredning gjorts vilken redovisas under rubrik ”Detaljerad utredning av naturvårdsrelevanta fågelarter”. Utredningen beskriver påverkan på de enskilda arterna, information om arternas miljökrav samt generella förslag till skyddsåtgärder som Ekologigruppen bedömer som nödvändiga. Identifierade revir (Ekologigruppen 2023) och planerad bebyggelse redovisas i Figur 6 och 7.

Under förutsättning att utredningsområdets naturmark, objekt 3 och 4, endast exploateras enligt förslag är bedömningen att inga av förekommande arter riskerar populationspåverkande störning, och att det inte blir någon påverkan på arterna. Det är också viktigt att naturlekplatsen och trappan ner till denna utformas med försiktighet och att träd, samt liggande och stående död ved, sparas i möjligaste mån. Dessa miljöer kan utgöra viktiga häckning- och födosöksmiljöer för flera arter.

Observera att risk för konflikt med artskyddsförordningen föreligger om planerad exploatering sker under fåglarnas häckningstid till exempel avverkning av träd, eftersom det är förbjudet att avsiktligt döda eller skada alla vilda fåglar, samt förstöra ägg och bon.

Artobservation, siffra anger
inventeringstillfälle

- Björktrast
- Gråsparv
- Grönfink

Planområde

Planerad bebyggelse

Förslag ny
 fastighetsgräns

Inventeringsområde

Revir, färg kopplar till art

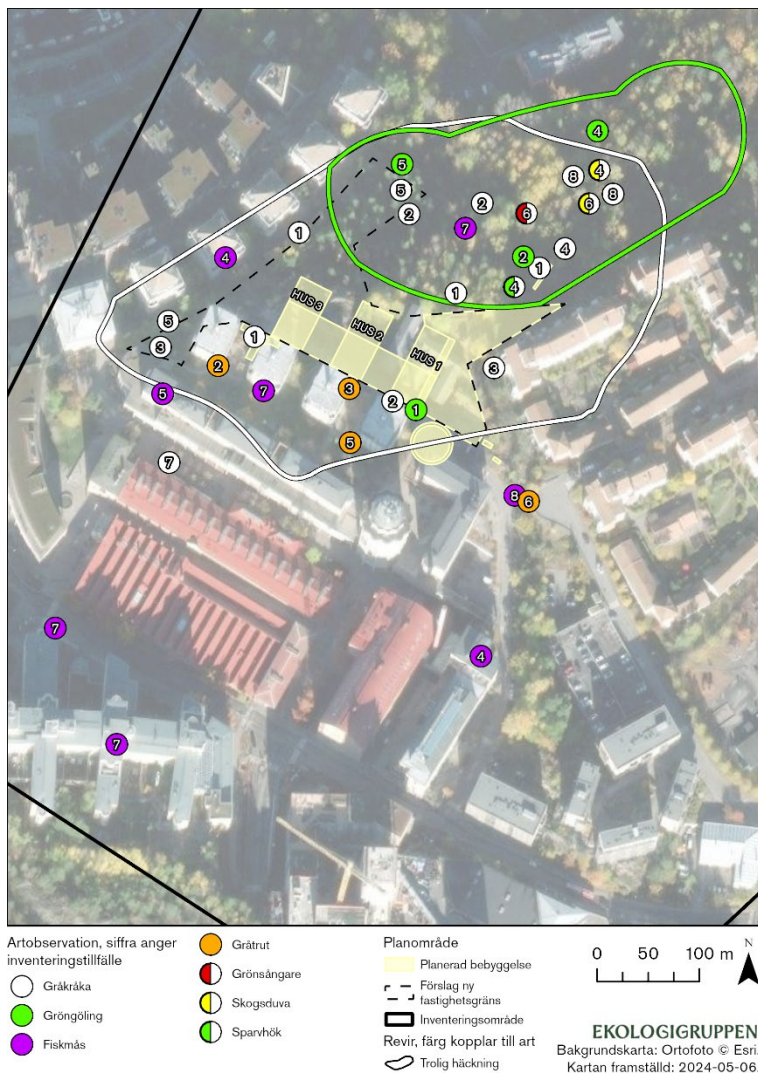
Trolig häckning

0 25 50 m ^N

EKOLOGIGRUPPEN

Bakgrundskarta: Ortofoto © Esri.
Kartan framställd: 2024-05-06.

Figur 6. Kartan redovisar identifierade revir (Ekologigruppen 2023) och den planerade bebyggelsen (Genova 2024). I denna karta överlappar revir av gråsparv planerad bebyggelse. Den runda ytan söder om Hus 1 är en planerad vändplan.

Figur 7. Kartan redovisar identifierade revir (Ekologigruppen 2023) och den planerade bebyggelsen (Genova 2024). I denna karta överlappar revir av gråkråka planerad bebyggelse. Den runda ytan söder om Hus 1 är en planerad vändplan.

Störning under anläggningstiden

Under själva byggtiden innebär aktiviteterna i området en mycket påtaglig men tidsbegränsad störning för fåglarna. Buller och ständig mänsklig närvaro innebär sannolikt att en del av fåglarna inte kommer att häcka under den period som byggaktiviteterna pågår. Åtminstone för mer allmänt förekommande arter kan man dock förutsäga att de återkommer till området efter byggperioden, i den utsträckning området då fortsatt erbjuder lämpliga miljöer för arterna.

Ekologigruppen uppfattar att denna tillfälliga störning är av liten betydelse för arternas lokala populationer på några års sikt och därmed inte riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen.

Osäkerheter i bedömningen

Trots noggranna inventeringar finns det vissa generella osäkerheter vid bedömningen av en exploaterings påverkan på de arter som omfattas av en artskyddsutredning. Nedan presenteras de osäkerheter som bedöms relevanta i denna utredning. En generell svårighet när det gäller bedömningen av risk för påverkan på en fågelart är bedömningen av storleken på artens lokala population och ifall denna har en tillfredställande nivå (se avsnitt om lagstiftning, sidan 9). Den lokala populationen ska utgå från att en population är isolerad genetiskt och/eller geografiskt. För många arter är avgränsning av, och därmed bedömning av storleken på den lokala populationen, mycket svårbedömd. Den lokala populationen antas i denna utredning schablonmässigt motsvara populationen i Stockholms län när det gäller kortflyttande arter och stannfåglar. När det gäller långflyttande arter används hela Sverige som schablon. Den nuvarande lagstiftningen avseende fåglar är förhållandevis ny och började gälla 2022-10-01 (se avsnitt om lagstiftning, sidan 9). Det finns fortfarande en viss osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Skyddsåtgärder

Under denna rubrik presenteras förslag till skyddsåtgärder i syfte att förhindra att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Åtgärdsförslagen baseras på en genomgång av vilka fågelarter som förekommer i området och vilka arter som bedöms riskera att påverkas av detaljplanen. Om de skyddsåtgärder som föreslås i denna artskyddsutredning genomförs är det Ekologigruppens bedömning att risken är liten för att detaljplanen ska strida mot bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Åtgärder för att undvika att döda fåglar och skada ägg och bon

I enlighet med artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt döda fåglar och att skada deras ägg och bon (se faktaruta sidan 9). För att inte riskera att utlösa detta förbud bör inte avverkning av träd och buskar, röjning och schaktning av växtlighet ske under fåglarnas häckningsperiod. Häckningstiden för fågelarter som förekommer i detaljplaneområdet infaller generellt mellan 1 mars och 15 augusti.

Denna åtgärd gäller för samtliga inom området häckande fågelarter det vill säga inte bara de arter som är naturvårdsrelevanta.

Åtgärder för att uppfylla krav avseende störning av fåglar

I enlighet med artskyddsförordningen är det förbjudet att skada eller avsiktligt störa fåglar så att det finns en risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå (se faktaruta sidan 10).

Eftersom de naturvårdsrelevanta arter som bedömdes häcka i utredningsområdet inte häckar där den nya bebyggelsen är planerad, samt att endast en liten del av naturmarken tas i anspråk är det Ekologigruppens bedömning att detaljplanen inte riskerar någon populationspåverkande störning enligt punkt 4 i artskyddsförordningen (faktaruta sidan 9). Detta gäller under förutsättning att utredningsområdets naturmark, objekt 3 och 4, endast exploateras enligt förslag, att naturlekplatsen utformas med försiktighet med hänsyn till naturmark med höga naturvärden, samt att ett byggstaket uppförs runt den planerade bebyggelsen som skydd mot omkringliggande naturmark. Utanför detta byggstaket/detaljplaneområdet får ingen byggpåverkan ske i form av byggvägar, etablering, förvaring av maskiner, baracker med mera. Detta i syfte att skydda träd och rotsystem, samt minska påverkan på fågellivet.

Eftersom bedömningen är att detaljplanen inte riskerar någon populationspåverkande störning på förekommande fågelarter görs bedömningen att andra skyddsåtgärder än ovan beskrivna inte är nödvändiga att utföra för att undvika konflikt med artskyddsförordningen. Däremot föreslås åtgärder som är gynnsamma för de naturvårdsrelevanta och de mer vanliga fågelarterna, se förslag nedan.

Under nästföljande rubrik redovisas en detaljerad utredning av de naturvårdsrelevanta fågelarter som noterades vid inventeringarna. I utredningen ingår beskrivning av arternas ekologi, deras förekomst i utredningsområdet, bedömning av exploaterings påverkan samt förslag till åtgärder som är gynnsamma för de flesta fågelarterna i utredningsområdet. För övrigt förekommande fågelarter, det vill säga sådana arter som inte är naturvårdsrelevanta (Bilaga 1) föreslås inga skyddsåtgärder utöver åtgärder för att undvika att döda fåglar eller skada deras ägg eller bon. Arterna kan ändå, i vissa fall, gynnas av de åtgärder som genomförs för andra arter.

Detaljerad utredning av naturvårdsrelevanta fågelarter

Detta avsnitt inleds med en kortare beskrivning av de naturvårdsrelevanta arter som bedöms kunna ha revir eller häcka inom inventeringsområdet och vars population bedöms riskera att påverkas av föreslagen detaljplan. Beskrivningen omfattar arternas ekologi, status/trend och förekomst i detaljplaneområdet. Under status och trend motiveras varför en art har bedömts vara naturvårdsrelevant.

Utifrån slutsatserna kring detaljplanens påverkan anges vilka skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för att upprätthålla en tillfredsställande population. Åtgärderna beskrivs utifrån målsättningen att de ska leda till förbättrade förutsättningar för arten i så pass stor utsträckning att förbättringen med god marginal väger upp detaljplanens förväntade negativa påverkan.

Information om arternas ekologi har inhämtats från Artfakta (ArtDatabanken 2024), om status och trender från Sveriges fåglar (Wirdheim 2023), Övervakning av fåglarnas populationsutveckling (Green m. fl. 2024) och från Rödlistan 2020. Information om fågelarters förekomst i inventeringsområdet har inhämtats från databasen Artportalen (sökning 2000–2024)

För de naturvårdsrelevanta fågelarter som troligen häckade inom utredningsområdet, björktrast^{NT}, gråkråka^{NT}, gråsparv^{LC}, grönfink^{EN} och gröngöling^{LC} har en detaljerad utredning bedömts nödvändig för att avgöra om skyddsåtgärder behövs för att förhindra att planen hamnar i konflikt med artskyddsförordningen.

Övriga fem naturvårdsrelevanta arter: fiskmå^{NT}, gråtrut^{VU}, grönsångare^{NT}, skogsduva^{LC}, och skratmå^{NT} görs bedömningen att de inte påverkas av detaljplanen.

Observationer av fiskmå, gråtrut och skratmå i samband med fågelinventeringen gjordes främst av förbiflygande individer. Detaljplaneområdet hyser inga lämpliga häckningsmiljöer för dessa arter som vanligtvis häckar i kolonier i sjöar, i kärr, på öar och mindre skär längs kusten. I de fall arten häckar på hustak i detaljplaneområdet är inte häckningsmiljön begränsande eftersom det finns många liknande häckningsmiljöer i närheten. Bedömningen är att detaljplanen inte medför någon påverkan på möjligheten för dessa arter att bibehålla populationen på tillfredsställande nivåer. Vad gäller grönsångare och skogsduva noterades arterna bara vid ett respektive två tillfällen under inventeringen. För båda dessa arter görs bedömningen att arterna inte häckade i detaljplaneområdet 2023. Detaljplaneområdets naturmiljöer bedöms dock kunna utgöra lämpliga häckningsmiljöer för båda dessa arter men eftersom dessa miljöer kommer att bevaras bedöms inte arterna påverkas.

Björktrast^{NT}

Ekologi

Björktrast (Figur 8) häckar i skog, inte sällan i glesa kolonier i anslutning till odlad mark. Arten häckar också i stadsnära områden, i parker och trädgårdar. Daggmaskrika gräsytor och åkermark fungerar som viktiga födosökmiljöer men arten är allätare och äter också bär och insekter. Den har i närheten av städer ofta sin boplatz i anslutning till mänsklig bebyggelse där den får visst skydd från predatorer, jämfört med i skog. I stockholmstrakten är björktrast ofta mer vanlig i städer än på landsbygden.

Status/trend

Björktrast, som var ny på rödlistan 2020, är rödlistad i kategori Nära hotad (NT). Populationen har minskat med närmare 20% under de senaste 15 åren. Arten är dock fortfarande en vanlig art i Stockholms län.

Förekomst i detaljplaneområdet

Två par björktrast häckade troligen i utredningsområdet 2023.

Bedömning av exploaterings påverkan

Under förutsättning att detaljplaneområdets naturmiljöer bevaras är bedömningen att detaljplanen inte medför någon påverkan för björktrast att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå. Båda reviren bedömdes ligga i de delar av detaljplaneområdet som kommer att sparas som naturmark och inte kommer att påverkas av den planerade exploateringen. Björktrast häckar och födosöker ofta i människoskapade miljöer som trädgårdar, parker med mera.

Förslag på åtgärder för att gynna björktrast

Det är viktigt att det även efter exploateringen finns en kontinuitet av fullvuxna träd i området så att det finns lämpliga boplatser för björktrast. Undvik därför att ta ner mogna träd i de fall detta inte är absolut nödvändigt. För att täcka upp för den trädmiljö som tas i anspråk bör nya träd planteras.

Tillgången till öppna gräsmarker för födosök är också ett viktigt inslag i björktrastens livsmiljö. En viktig åtgärd är därför att undvika asfalt och hårdgjorda ytor i de nybyggda områdena i så stor utsträckning som möjligt. Om arealen öppna gräsmarker inom området minskar kan det

eventuellt vara möjligt att kompensera för förlusten genom att öka kvaliteten på markerna. Detta kan göras genom att så in örter i kvarvarande och nyanlagda gräsmarker samt att sköta markerna på ett sätt så att artrikedomen ökar.

För att därutöver bibehålla eller öka förutsättningarna för födosök för björktrast rekommenderas plantering av bärande träd, exempelvis rönn, oxel eller körsbär vilka kan utgöra födokälla för björktrast. Dessa kan planteras i allmän platsmark.

Figur 8. Björktrast bedömdes häcka med två par i utredningsområdet 2023. Arten är rödlistad och har nationellt minskat med närmare 20 % de senaste 15 åren. Foto: Malin Löfgren.

Gråkråka^{NT}

Ekologi

Gråkråka (Figur 9), det vill säga den underart av kråka som lever i Sverige, häckar i skogsmark, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar liksom i olika urbana områden. Kråka är allätare och födosöker gärna nära mänsklig bebyggelse. Avgörande för att arten ska lyckas med sin häckning är att den också har tillgång till en ostörd skogsdunge för placering av själva boet.

Status/trend

Gråkråka är en i regionen allmän art som är ny på rödlistan sedan 2020 på grund av en nationellt minskande trend. Under de senaste 18 åren har minskningen för arten uppgått nästan 25 %. Kråka är rödlistad i kategorin Nära hotad (NT). Det är oklart vilka faktorer som ligger bakom kråkans populationsminskning. En teori är att omvandlingen till ett mer effektiviserat

jordbruk delvis ligger bakom nedgången. När småbiotoper försvinner blir födotillgången i form av småfåglar och smådjur lägre. Avverkning av gamla och grova träd bedöms också ha påverkat kråka negativt.

Figur 9. Delar av utredningsområdet ingår sannolikt i ett revir för gråkråka. Själva boplatserna var 2023 belägen utanför utredningsområdet. Arten är rödlistad (NT) och under de senaste 18 åren har minskningen uppgått nästan 25 %. Foto: Malin Löfgren.

Förekomst i detaljplaneområdet

Ett par gråkråka bedömdes ha revir och häckade troligen i och i anslutning till detaljplaneområdet 2023. Inventeringsområdet bedöms utgöra en del av ett större revir vilket sannolikt sträcker sig långt utanför inventeringsområdet (Figur 5).

Bedömning av exploaterings påverkan

Under förutsättning att detaljplaneområdets naturmiljöer bevaras är bedömningen att detaljplanen inte medför någon påverkan för gråkråka att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå.

Förslag på åtgärder för att gynna gråkråka

Spara äldre träd lämpliga för häckning.

Gråsparv^{LC}

Ekologi

Gråsparv häckar ofta i människans närhet både på landet och i staden. Arten verkar inte ha speciellt höga krav på sina häckningsmiljöer och häckar gärna under en takpanna, i buskage och i träd.

Status/trend

Gråsparv är inte rödlistad men har en negativ trend och artens population uppskattas ha minskat med cirka 20% de sista 10 åren. Det är dock fortfarande en tämligen vanlig art i Sverige.

Förekomst i detaljplaneområdet

Tre par gråsparv häckade troligen i detaljplaneområdet. Reviren bedömdes finnas i de södra delarna av detaljplaneområdet där området redan är hårdgjort med vägar och bebyggelse. Ett av reviren överlappar planerad bebyggelse. Några boplatser kunde inte återfinnas men paren häckade troligen i täta buskage som ligger längs med vägar och bebyggelse.

Bedömning av exploaterings påverkan

Bedömningen är att detaljplanen inte medför någon påverkan på möjligheten för gråsparv att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå.

Förslag på åtgärder för att gynna gråsparv

Gråsparvarna bedömdes häcka i de södra delarna av detaljplaneområdet där området redan är hårdgjort med vägar och bebyggelse. Dessa miljöer kan komma att försvinna i samband med den planerade exploateringen men återskapas sannolikt i området eller i närliggande områden.

För att därutöver bibehålla eller öka förutsättningarna för häckning och födosök för gråsparv rekommenderas plantering av bärande träd och buskar, exempelvis rönn, oxel eller körsbär, slån eller rosbuskar.

Grönfink^{EN}

Ekologi

Grönfink (Figur 10) häckar i skogsbryn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar och förekommer i större delen av Sverige. Födan utgörs främst av frön, knoppar och bär men även insekter kan ingå i menyn. Ungarna matas främst med insekter. Den är vanlig att se på fågelmatningar under vinterhalvåret. Boet placeras vanligen i buskar eller träd.

Status/trend

Grönfink är ny på rödlistan från och med 2020. Arten har inte varit rödlistad tidigare, men på grund av en mycket kraftig populationsnedgång de senaste tio åren, orsakad av sjukdomen gulknopp, är den numera rödlistad i hotkategorin Starkt hotade arter (EN).

Förekomst i detaljplaneområdet

Ett par grönfink bedömdes ha revir och häckade troligen i detaljplaneområdet 2023. De flesta observationerna är gjorda i detaljplaneområdets skogsområde

Figur 10. Grönfink bedömdes häcka med minst ett par i utredningsområdet 2023. Arten är rödlistad (EN) och har nationellt minskat med cirka 60% under den senaste 10-årsperioden. Foto: Malin Löfgren.

Bedömning av exploaterings påverkan

Eftersom detaljplaneområdets naturmark inte kommer att tas i anspråk vid bebyggelseutvecklingen i området är bedömningen att grönfink inte påverkas. Grönfink minskar kraftigt på grund av en sjukdom som drabbat arten, och det är sannolikt inte brist på häckningsplatser som är begränsande för arten. Under förutsättning att detaljplaneområdets naturmiljöer bevaras är bedömningen att detaljplanen inte medför någon påverkan för grönfink att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå.

Förslag på åtgärder för att gynna grönfink

Skogsbryn och buskmarker är viktiga häckbiotoper för grönfink. Ekologigruppen rekommenderar att brynmiljöer och buskmarker i området i så stor utsträckning som möjligt bevaras. I de fall ny bebyggelse tar befintliga brynmiljöer i anspråk bör nya lövrika skogsbryn utvecklas. Andra åtgärder som gynnar grönfink och andra arter är att plantera inhemska buskar och träd i ny kvartersmark, till exempel rosor, slån, hagtorn och rönn.

Gröngöling^{LC}

Ekologi

Gröngölingen föredrar mosaikartade och halvöppna kulturlandskap med lövdungar, alléer och glesa skogar. Arten är en utpräglad specialist av myror som den ofta tar på marken. Eftersom den är beroende av en rik myrförekomst favoriserar den hävdade marker där förekomsten av tuvmyror är stor. På vintern men även under häcktid födosöker den gärna i stackmyrornas bon. Boet hackas ut ur grova lövträd, oftast asp, som är angripna av svamp vilket underlättar arbetet. Näbben är relativt svag och den behöver därför svampangripna träd.

Status/trend

Gröngölingen är inte rödlistad men har tidigare varit rödlistad som NT – nära hotad. Senaste data från svensk fågeltaxering och BirdLife visar att populationen av gröngölingens stabiliserat sig på en lägre inte tillfredsställande nivå då den på lång sikt (senaste 20 åren) minskat med 14% (Birdlife 2023).

Förekomst i detaljplaneområdet och dess närhet

Ett par gröngöling bedömdes ha revir och häckade troligen i detaljplaneområdet och i dess närhet 2023. Gröngöling kan ha stora revir och reviret sträcker sig sannolikt utanför detaljplaneområdet. Någon boplats kunde inte hittas i samband med inventeringen.

Bedömning av exploateringens påverkan

Under förutsättning att detaljplaneområdets naturmiljöer bevaras är bedömningen att detaljplanen inte medför någon påverkan på möjligheten för gröngöling att bibehålla populationen på en tillfredsställande nivå.

Förslag på åtgärder för att gynna gröngöling

Frühugg och gynna asp i brynmiljöer. Framförallt är det viktigt att gallra bort ung, uppväxande gran. Grova aspar är viktiga träd för gröngöling då de gärna häckar i dessa träd. Detta gör att asparna får bra förutsättningar att växa sig stora och gamla. Åtgärden gynnar även stare. Skapa stående död ved. När man gynnar aspar i området kan man ringbarka träden omkring asparna för att skapa stående död ved.

Sammanställning av föreslagna skyddsåtgärder för fåglar

Förslag på åtgärder som bedöms som nödvändiga i syfte att minimera risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen sammanfattas enligt följande:

- Under förutsättning att avverkning av träd och initiala markarbeten genomförs utanför häckningstid är bedömningen att förbud enligt artskyddsförordningen inte utlöses vad gäller förbuden mot att avsiktligt döda och skada fåglar, samt att avsiktligt förstöra fåglars bon eller ägg. Dessa åtgärder gäller för samtliga inom området häckande fågelarter. Häckningstiden för de fågelarter som förekommer i och i närheten av detaljplaneområdet infaller mellan 1 mars och 15 augusti.
- Sätt upp ett byggstaket mot den kvarvarande naturmarken i norr och öster. Utanför detta byggstaket får ingen byggpåverkan ske i form av byggvägar, etablering, förvaring av maskiner, baracker med mera. Detta i syfte att skydda träd och rotsystem.

Under förutsättning att detaljplaneområdets naturmiljöer till största del bevaras och inte påverkas är bedömningen att detaljplanen inte medför någon påverkan på möjligheten för de häckande naturvårdsrelevanta arterna att bibehålla populationerna på tillfredsställande nivåer. Utöver att undvika avverkning och markarbeten under häckningstid rekommenderar vi att åtgärder genomförs som en form av försiktighet i syfte att gynna områdets fågelarter. Förslag på åtgärder listas nedan.

- Bevara i möjligaste mån mogna träd, brynmiljöer, buskar och öppna gräsytor
- Ersätt nedtagna träd och buskar med nyplanterade träd av bärande träddarter så som exempelvis oxel, rönn, hagtorn eller buskar som nypon.
- Bevara, återskapa och genomför skötsel av öppna gräsytor
- Spara liggande och stående död ved så länge de inte utgör riskträd
- Sätt upp fågelholkar

Referenser

Tryckta källor

Bengtsson, K. & Green, M. 2013. Skånes Fågelatlas. SkOF, Vellinge. Skånes fågelatlas-den skånska häckande fågelfaunans utveckling enligt de båda atlasinventeringarna 1974–1984 och 2003–2009.

Ekologigruppen 2023. Fågelinventering enligt metod revirkartering i planområde för Detaljplan Nacka strand 6 med närområde, Nacka Kommun.

Lunds universitet 2024. Green M., Haas F., Lindström Å. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2023.

Naturvårdsverket 2009. *Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser.* Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda fåglar. 2010-12-21. Kapitel förenklad revirkartering.

Naturvårdsverket 2012. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2012-06-21 (Författare Sören Svensson).

Naturvårdsverket 2022. Yttrande gällande Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:15 Skydd av arter-vårt gemensamma ansvar (M2021/01219). Ärendenummer NV-05619-21

Ottosson, U., R. Ottvall, J. Elmberg, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, Å. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson, and M. Tjernberg. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.

Pro Natura 2023. Naturvärdesinventering av området "Östra Nacka strand detaljplan 6", Nacka kommun 2023.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Wirdheim, A. & Green, M. 2022. Sveriges fåglar 2022. – BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening, Halmstad.

Svensson. S. Et al., 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement nr 31.

Digitala källor

Artdatabanken 2024 Artfakta. Fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning/> (Hämtad: 2024-04-25)

ASF 2007:845. Artskyddsförordning

Artportalen 2023. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se> (Hämtad: 2024-04-14)

BirdLife 2012. SOF-Sveriges ornitologiska förening. Häckningskriterier. <http://birdlife.se/atlasinventering/hackningskriterier/>

SFS 2022:928 Svensk författningssamling

Svensk Fågeltaxering. Uttag 1998-2023. <http://www.fageltaxering.lu.se>.

Sveriges Riksdag 2022a. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808/#K8 (Hämtad 2023-10-19).

Sveriges Riksdag 2022b. Hänsynsreglerna. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808/#K2 (Hämtad 2023-10-19).

Bilaga 1. Icke naturvårdsrelevanta fågelarter

I Tabell 1 redovisas de icke naturvårdsrelevanta arter som noterats i utredningsområdet (Ekologigruppen 2023, Artportalen sökperiod 2000-2024). För dessa arter bedöms att detaljplanen inte riskerar att förhindra möjligheten att upprätthålla populationen av arten på en tillfredställande nivå. Dessa arter utreds därför inte närmare i denna artskyddsutredning.

Tabell 2. Tabellen redovisar de icke naturvårdsrelevanta fågelarter som noterats i planområdet. I tabellen görs även en bedömning av häckstatus samt uppskattning av antalet par.

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Blåmes	Föda åt ungar, Permanent revir	1 par konstaterad häckning, 3 par trolig häckning	4	12/3, 21/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Bofink	Permanent revir	Trolig häckning	4	13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Domherre	Lockläte	Möjlig häckning	1	13/4
Gransångare	Obs I häcktid	Möjlig häckning	1	18/5
Gråsiska	Lockläte	Möjlig häckning	1	18/5
Grönsiska	Obs I häcktid	Möjlig häckning	1	12/3
Gärdsmyg	Spel/sång	Möjlig häckning	1	13/4, 7/5
Kaja	Födosökande	Möjlig häckning	1	30/3, 18/5
Koltrast	Permanent revir	Trolig häckning	5	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Kungsfågel	Permanent revir	Trolig häckning	2	12/3, 19/4, 7/5
Lövsångare	Permanent revir	Trolig häckning	3	7/5, 18/5, 2/6
Nötskrika	Permanent revir	Trolig häckning	1	12/3, 30/3, 13/4, 7/5, 2/6

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Nötväcka	Permanent revir	Trolig häckning	2	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 2/6
Ringduva	Permanent revir	Trolig häckning	4	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Rödhake	Permanent revir	Trolig häckning	2	13/4, 19/4, 7/5, 2/6
Skata	Permanent revir	Trolig häckning	2	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Sparvhök	Förbiflygande	Ej häckning	-	13/4
Steglits	Förbiflygande	Ej häckning	-	12/3
Stenknäck	Lockläte	Möjlig häckning	1	7/5
Större hackspett	Permanent revir	Trolig häckning	2	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5
Svarthätta	Spel, sång	Möjlig häckning	2	7/5, 18/5, 2/6
Sädesärsla	Förbiflygande	Ej häckning	-	7/5
Talgoxe	Permanent revir	Trolig häckning	6	12/3, 21/3, 30/3, 13/4, 19/4, 7/5, 18/5, 2/6
Taltrast	Spel/sång	Trolig häckning	1	13/4, 19/4, 7/5
Tamduva	Födosökande	Ej häckning	-	30/3, 18/5
Trädgårdssångare	Spel/sång	Möjlig häckning	1	18/5